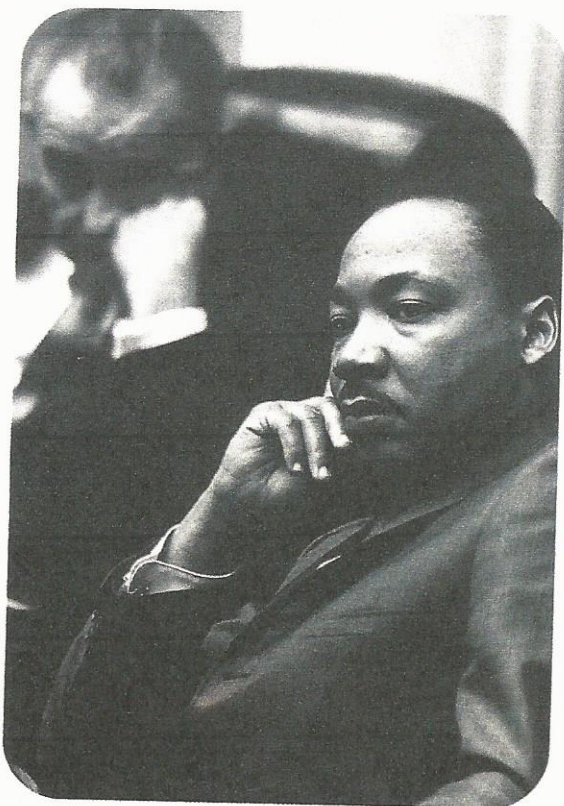

ODGOVORNOST

50 |

MARTIN LUTHER KING

*Naša generacija ne bo obžalovala
samo zaradi sovražnih besed
in dejanj slabih ljudi,
ampak tudi zaradi molka
dobrih ljudi.*

MARTIN LUTHER KING (1929 - 1969)

*Spal sem in sanjal,
da je življenje radost;
prebudil sem se in ugotovil,
da je življenje dolžnost.
Ravnal sem se po tem in glej,
dolžnost je postala radost!*

RABINDRANATH TAGORE (1861-1941), INDIJSKI PESNIK IN FILOZOF

Če se človek ne zmeni za zlo, postane njegov sokrivec.

MARTIN LUTHER KING (1929 - 1969),
VODJA GIBANJA ZA ENAKOPRAVNOST AMERIŠKIH ČRNCEV,
NOBELOV NAGRAJENEC ZA MIR

Nenavadni mladenič

Lastnik velike kmetije je potreboval pomočnika, ki bi skrbel za njegove hleve in senik. Kakor je bilo v navadi, je novo delovno moč začel iskati na vaški praznik. Naletel je na sedemnajstletnega fanta, ki je postopal med barakami. Mladenič je bil visok in suh, ni pa dajal vtisa, da bi bil kaj posebno močan.

»Kako ti je ime, poba?«

»Peter, gospod.«

»Iščem nekoga, ki bi bil pripravljen delati na moji kmetiji. Se spoznaš na kmečka dela?«

»Seveda, gospod. Povsem mirno lahko spim v najbolj viharne noči.«

»Kakooo?« je presenečeno vprašal kmet.

»V najbolj viharne noči povsem mirno spim.«

Kmet je zmajal z glavo in odšel.

Pozno popoldne je Petra ponovno srečal in mu zastavil isto vprašanje. Petrov odgovor je bil enak: »Ko je zunaj viharne noč, jaz povsem mirno spim.«

Kmet je potreboval dobrega pomočnika, ne pa nekoga, ki se hvali s tem, da dobro spi v viharne noče.

Še naprej je poskušal srečo, pa ni našel nikogar, ki bi mu bil pripravljen pomagati pri delu na kmetiji. Tako se je odločil, da bo vzel Petra, ki mu je še enkrat zagotovil: »Kar mirni bodite, gospodar, v viharne noče mirno spim.«

»V redu. Bomo že videli, kaj znaš.«

Peter je že več tednov delal na kmetiji. Gospodar je bil zelo zaposlen, tako da ni mogel opazovati,

kako mladenič dela.

Neke noči je kmeta zbudil močan veter. Drevesa so se upogibala, nekaj strešnikov je zletelo s strehe, šipe v oknih so se tresle. Gospodar je skočil s postelje. Veter bi lahko snel hlevska vrata, lahko bi splašil konje in krave, raznesel seno in slamo ter povzročil še kakšno drugo škodo.

Stekel je in potrkal na Petrova vrata, toda odgovora ni bilo. Potrkal je še močneje.

»Peter, vstani! Pridi mi pomagat, preden vihar vse uniči!«

Toda Peter je spal naprej. Kmet ni mogel več čakati. Spustil se je po stopnicah, pritekkel na dvorišče in prišel do hlevov.

Tu je doživel neverjetno presenečenje.

Hlevska vrata so bila trdno zapahnjena in vsa okna dobro zaprta. Seno in slama sta bila pokrita in povezana, tako da ju veter ni mogel odpihniti. Konji so bili v staji, kokoši in prašiči so bili povsem mirni. Zunaj je bučal veter, v hlevih pa so bile živali mirne in vse je bilo v najlepšem redu.

Nenadoma se je kmetu posvetilo. Dojel je, kaj je hotel povedati Peter, ko mu je vneto zagotavljal, da v najbolj viharne noči lahko mirno spi.

Mladenič je svoje delo sleherni dan dobro opravil; vedno se je prepričal, ali je vse na svojem mestu, skrbno je zapiral okna in vrata ter skrbel za živali. Vsak dan je bil pripravljen na vihar, zato se ga tudi ni več bal.

BRUNO FERRERO, JE KDO TAM ZGORAJ

Pogovorimo se:

- Ko je lastnik kmetije iskal pomočnika, je srečeval čudnega fanta. Kako je odgovarjal na vprašanje, če ima z delom na kmetiji kakšne izkušnje?
- Ker ni našel nikogar, ki bi bolje odgovarjal, je pač vzel njega. Neke noči je kmeta prebudilo divjanje viharja. Kaj je skušal storiti najprej? Zakaj? Kaj bi se lahko zgodilo?
- Ko je kmet prišel do hlevov, je bil nemalo presenečen. Kaj je videl?
- Zdaj je spoznal, zakaj mu je mladenič ves čas zagotavljal, da lahko v viharne noči mirno spi. Zakaj?
- Kako je opravljal svoje delo? (Odgovorno, pošteno, zanesljivo.)
- Pa ti? Kako ti opravljaš svoje delo?
- Kako se počutiš, ko se pri kakem delu zares potrudiš?

Pismo poglavarja Seattla

Indijanski poglavar Seattle je leta 1854 napisal tedanjemu predsedniku ZDA pismo. To je bil čas, ko so Indijanci izgubili vojno z belci in so morali pristati na to, da svojo zemljo prodajo ter se odselijo z nje. Naseliti so se morali na posebej določenem ozemlju – rezervatu. To pismo je – po sto petdesetih letih – postalo sveto pismo ekologije. Mnogi menijo, da gre za enega najlepših in najglobljih zapisov o naravi.

Ko Veliki poglavar iz Washingtona pošilja svoj glas, da želi kupiti našo zemljo, zahteva preveč... Kako je mogoče kupiti ali prodati nebo ali zemljo? Kako tuja se nam zdi ta zamisel. Če svežina zraka in bistrina vode ne pripada nam, kako bi lahko kupčevali z njima?

Vsaka ped te zemlje je mojemu ljudstvu sveta. Vsaka borova iglica, vsako zrno peska v rečni plitvini, vsaka meglica v temnem gozdu je sveta v srcu in v spominu mojega ljudstva. Sijoča voda naših brzic ni le voda, je tudi kri naših prednikov. Svoje otroke morate učiti, da je ta zemlja sveta. Da vsak skrivnostni odsev v bistrem jezeru pripo-

veduje o spominih in dogodkih iz življenja mojega ljudstva. Žuborenje vode je glas mojih dedov.

Dišeče trave so nam sestre, jelen in veliki orel so nam bratje. Kamniti vrhovi, sončni pačniki, toplo konjevo telo in človek, vse pripada isti družini. Reke tešijo našo žejo, nosijo naše kanuje, hranijo naše otroke. Zato poučite svoje otroke, da so reke naši in vaši bratje.

Vemo, da nas beli človek ne razume. Njemu je zemlja povsod enaka. Kot tujec je, ki se pritihoči ponoči in vzame, kar potrebuje. Ropa jo, kakor da bi mu bila sovražnik. Potem odide in pusti za seboj puščavo.

Za Indijance so drevesni sokovi prežeti s spomini naših prednikov, ki jim je zemlja mati. Vaši mrtvi pa odhajajo med zvezde in pozabljajo na zemljo, ki jim je dala življenje. Povejte svojim otrokom, da je zemlja pod njihovimi stopali pepel naših dedov. Tako jo

bodo spoštovali. Učite svoje otroke, kakor smo mi učili svoje, da je zemlja naša mati. Vse, kar se zgodi zemlji, se bo zgodilo tudi njenim sinovom.

Ne vem. Naš način življenja je drugačen od vašega. Od pogleda na vaša mesta nas zabolijo oči. Morda zato, ker smo divji in ne razumemo. Vaš ropot žali naša ušesa. V vaših mestih ni mirnega kotička. Kaj velja življenje, če ne moreš prisluhniti odpiranju listja spomladi, kriku kozoroga, nočnim prepirom žab in mehkim zvokom vetra, ki se igra po vodni površini. Če te ne osveži opoldanski dež, če ne vdihavaš vonja dišeče borovine.

Največje bogastvo rdečega človeka je – zrak. Beli človek pa, kot da ne zaznava zraka, ki ga vdihava. Kot nekdo, ki že dolgo umira in je neobčutljiv za smrad. Če vam prodamo zemljo, nikar ne pozabite, kako dragocen je zrak – od njega vse živi, vse si deli ta zrak – zveri, drevesa, človek.

Razmislili bomo o vaši ponudbi, da kupite našo zemljo, a težko bo, ker nam je ta zemlja sveta. Če se jo bomo odločili sprejeti, bomo zahtevali, da izpolnite tale pogoj: beli človek bo moral tudi z živalmi na tej zemlji ravnati kakor z brati. Po prerijah sem videl na tisoče bizonov, ki jih je beli človek pobil kar s svojega drvečega ognjenega konja. Mi ubijemo edino takrat, ko nam to pomaga preživeti. Kaj je človek brez živali? Če bi jih iztrebil, bi umrl tudi sam zaradi globokega občutka samote v svoji duši. Vse, kar se zgodi živalim, se bo kmalu zgodilo tudi človeku. V svetu je vse povezano.

Mi vemo: zemlja ne pripada človeku, človek pripada zemlji. Mi to vemo. Vse je povezano, kakor kri, ki združuje eno družino.

Zavedamo se tudi tega, morda bo nekega dne to spoznal tudi beli človek: naš in vaš Bog je isti Bog. Morda mislite, da Boga posedujete vi, kakor mislite, da lahko posedujete našo zemljo. A to ni mogoče. On je Bog človeku in njegovo usmiljenje je isto do rdečega in belega človeka. Ta zemlja je Bogu dragocena in poškodovati zemljo pomeni pokazati prezir do njenega Stvarnika.

Kje so gozdovi? Izginili so. Kje je orel? Izginil je. To je konec življenja in začetek borbe za obstanek.

Ni si človek izmislil tkanine, ki ji pravimo življenje. Človek je samo drobno vlakno v njej. In če ne bo z njo ravnal kot s prijateljem, bo uničil tudi sebe.

PISMO INDIJANSKEGA POGLARVARJA SEATTLE

Pogovorimo se:

- Kdaj in zakaj je poglavar Seattle napisal pismo predsedniku ZDA?
- Ali se je poglavar izrekel kot lastnik zemlje, na kateri je njegov narod bival od nekdaj? Kaj je zapisal o prodaji zemlje?
- Opišite odnos Indijancev do narave. (Vsak, še tako droben delček narave, jim je svet, vsaka borova iglica, zrno peska; naravo spoštujejo in ljubijo.)
- S kakšno prispodobo je prikazal povezanost vseh živih bitij? (Vsi pripadamo isti družini, bratje in sestre smo, med seboj povezani in soodvisni.)
- Kako ravna beli človek z naravo?
- Kaj želi, da beli človek uči svoje otoke?
- Kaj pravi o naših mestih?
- Kako razmišlja o zraku?
- Če se bodo Indijanci odločili za prodajo in se odselili, postavlja pogoj. Kateri?
- Kako je povezal usodo zemlje in njenih živali z življenjem človeka?
- Kaj je dejal – kdo pripada komu – človek zemlji ali zemlja človeku?
- Kako so razumeli Boga?
- Kaj pomenijo besede *to je konec življenja in začetek borbe za obstanek*? Kaj je življenje in kaj obstanek? (Življenje ni le bivanje, je tudi spoštovanje, radost, hvaležnost, mir, ustvarjanje; obstanek pa je golo preživetje, brez prave globine.)
- Na Indijance so včasih gledali kot na nevedne divjake. Več kot sto let je bilo potrebno, da se je ta slika obrnila. Česa smo se naučili o njih?
- Česa smo se naučili o sebi?
- Zakaj je to besedilo uvrščeno v poglavje *Odgovornost*?
- Kaj je naša odgovornost? (Najprej prenehati uničevati planet, potem pa se truditi stanje izboljšati.)
- Kako? Kdo bo to storil? Kdo je odgovoren? (Motite se, če mislite, da se pravilni odgovor na to vprašanje glasi: država, vlada, oblast, politika ali kaj podobnega. To morava storiti ti in jaz. Kajti – to, kar počne politika, ni v naši moči spreminjati (razen če greš sam v to smer), v naši moči je samo in edinole naše ravnanje.)
- Kaj lahko storiš? (Kot posameznik, kot razred, kot šola?)
- Kaj od tega boš storil?

*Ni si človek izmislil tkanine,
ki ji pravimo življenje.
Človek je samo drobno vlakno v njej.
In če ne bo z njo ravnal kot s
prijateljem, bo uničil tudi sebe.*

Na to temo svetujem še:

Sara Walker: ŽAL MI JE

Anne Fine: DOJENČKI IZ MOKE